

DĖL VALSTYBĖS SIMBOLIŲ IR NETEISĖTŲ POLICIJOS VEIKSMŲ PILIETINIŲ RENGINIŲ METU

J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrei Ritai Tamašunienei
Lietuvos Respublikos Seimo nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui

Kopija:
Vilniaus apskrities Vyriausiajam policijos komisariatui

TAUTOS FORUMO REIKALAVIMAS

2020 m kovo 2 d.
Vilnius

Lietuvoje pradėtas vykdyti nepagrįstas puolimas prieš žuvusius Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvius, pripažintus tautos didvyrius: Joną Noreiką – Generolą Vėtrą ir pulkininką Kazį Škirpą. Paslapčia nuo Vrublevskių bibliotekos pastato buvo nuimta atminimo lenta Jonui Noreikai – Generolui Vėtrai, pakeistas „K. Škirpos alėjos“ pavadinimas į „Trispalvės alėją“, vykdoma šių asmenų diskreditavimo kampanija masinėse informavimo priemonėse. Visuomenei piktinantis bei protestuojant dėl naudojamų kontraversiškų priemonių, pilietinėms iniciatyvoms ir aktyvių žmonių protestams atgrasyti pasitelkiama policija. Tačiau policijos pareigūnų pasitelkimas, neturintis nieko bendra su kriminalinio bei administracinio pobūdžio nusizengimų užkardymu ar visuomenės bei žmonių teisių apsauga, neatitinka policijos priedermių demokratinėje valstybėje.

Vilniaus miesto valdžios sprendimas pakeisti Kazio Škirpos alėjos pavadinimą, pervadinant ją „Trispalvės alėja“, sulaukė visuomenės pasipiktinimo ir taikių piliečių protesto akcijų. Vienos iš jų metu Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato pareigūnai (Karina Antipova) 2020-01-03 sulaikė lietuvių kalbos mokytoją Astrą Genovaitę Astrauskaitę. Šio sulaikymo pretekstu tapo jos pilietinis sprendimas ties pakeistu Trispalvės alėjos pavadinimu mojuoti Lietuvos Respublikos valstybine vėliava ir taip išreikšti savo nepritarimą Vilniaus miesto valdžios sprendimui. Nors mokytojos veiksmai nebuvo provokuojantys, įžeidžiantys ar kitaip pažeidžiantys viešąją tvarką, tačiau atvykę policijos pareigūnai neteisėtai pareikalavo pateikti asmens duomenis. Ir nors A. G. Astrauskaitė vėliau pareigūnams prisistatė, tačiau policijos pareigūnai atėmė iš jos valstybinę vėliavą, o ją pačią sulaikė dirbtiniu pretekstu – poreikiu nustatyti šios pilietės asmenybę. Mokytoja buvo pristatyta į policijos nuovadą, o čia, prieš ją panaudojus prievartą, buvo atliktas jos asmeninių daiktų patikrinimas. Dėl pareigūnų perteklinės fizinės prievartos A. G. Astrauskaitei buvo sutrikdyta sveikata, ji pateko į ligoninę, jai buvo nustatytas sumušimas ir raumenų patempimas.

Pažymėtina, kad Lietuvos įstatymai nedraudžia asmeniui, kuris nekelia grėsmės visuomenei ar viešajai tvarkai, leistinoje vietoje mojuoti valstybinę vėliavą ar kitaip išreikšti savo pilietinę poziciją. Policijos pareigūnai (K. Antipova) neturėjo pagrindo atimti iš pilietės A. G. Astrauskaitės valstybinę vėliavą, taip pat neturėjo pagrindo, žinodami, kas ji yra, suvaržyti jos laisvę. Todėl tiek valstybinės vėliavos paėmimas, tiek ir prievartinių priemonių panaudojimas prieš taikų asmenį yra akivaizdžiai neadekvatūs ir nepateisinami policijos pareigūnų veiksmai.

Policijos taikyta prievarta prieš A. G. Astrauskaitę buvo plačiai aptarinėjama ir kritikuojama viešojoje erdvėje, o mokytoją sulaikiusi policijos pareigūnė K. Antipova sulaukė kritikos ir pašaipų. Net suabejota policijos pareigūnės lojalumu Lietuvos valstybei, nes atimdama valstybinę vėliavą ir panaudodama perteklinį smurtą prieš taikų ir beginklį asmenį, pareigūnė išreiškė panieką demokratinės visuomenės principams, Lietuvos valstybės vėliavai ir nepagarbą Lietuvos valstybingumui.

Neadekvatūs policijos pareigūnės veiksmai prieš taikią pilietinę akciją išprovokavo visuomenės nepasitenkinimą. Viešojoje erdvėje pasirodė politinė satyra bei karikatūra. Savo pilietinį pasipiktinimą bei nepritarimą policijos pareigūnės veiksams politinės karikatūros forma tarp kitų asmenų išreiškė ir Eglė Mirončikienė. Kritikuo dama K. Antipovos veiksmus socialiniame tinkle „Facebook“, E. Mirončikienė pareigūnę pavadino metų pradžios „Raudonąja žvaigžde“, o šalia patalpino fotonuotrauką, vaizduojančią K. Antipovą su SSSR kariškio uniforma bei raudona žvaigžde, simbolizuojančia sovietinę armiją. Tokiu politiniu šaržu ir karikatūra E. Mirončikienė siekė išreikšti savo požiūrį, kad K. Antipovos, kaip pareigūnės, veiksmai prieš taikų asmenį, kurio vienintelė kaltė buvo mojavimas valstybine vėliava, laikytini nepagarba Žmogaus teisėms bei laisvėms ir valstybės simboliui – valstybinei vėliavai. Politiniu šaržu buvo siekta parodyti, kad toks elgesys kelia asociacijų su SSSR kariškių uniforma vilkėjusiais okupacinės kariuomenės pareigūnais ir jų skiriamaisiais ženklais, o ne su Lietuvos policininko uniforma.

Vasario 13 dieną Teismo įpareigotas Komisariatas grąžino pilietei A. G. Astrauskaitei iš jos atimtą Lietuvos valstybinę vėliavą, kuri kaip „įkaltis“ buvo nusavinta šios pilietės sulaikymo metu sausio 3 dieną. Tokiu būdu buvo pripažinta, kad pareigūnė K. Antipova, atimdama valstybinę vėliavą, peržengė įstatymo nustatytas ribas ir pasielgė netinkamai, šitaip pažemindama statutinio pareigūno vardą. Tačiau užuot visuomenės viešai atsiprašęs už pareigūnės sukeltą incidentą bei jos parodytą nepagarbą Lietuvos valstybinei vėliavai, Komisariatas ėmė persekioti asmenis, kurie viešojoje erdvėje visiškai pagrįstai piktinosi pareigūnės veiksmiais ir kritikavo ją.

Dėl šio šaržo buvo surašytas administracinio nusižengimo protokolas bei pradėta pilietės E. Mirončikienės byla dėl tariamai padaryto administracinio nusižengimo pagal Administracinių nusižengimų kodekso 508 straipsnį (Statutinio valstybės tarnautojo, karo policijos ar žvalgybos pareigūno garbės ir orumo pažeminimas). Ir nors garbė bei orumas yra išskirtinai subjektyvūs požymiai, tačiau administracinė teisena yra pradėta ne pagal K. Antipovos, bet pagal kitų asmenų (komisariato pareigūnų M. Donausko ir I. Ščiuko) skundą. Todėl š. m. kovo 5 dieną Vilniaus apylinkės teisme bus sprendžiama dėl administracinės baudos skyrimo pilietei E. Mirončikienei.

Tautos forumas pažymi, kad tokie dalykai visuomenės ir valstybės yra netoleruoti:

1. Išreikšdami palaikymą administraciniu nusižengimu kaltinamai Eglei Mirončikienei, atkreipiamie Lietuvos Respublikos Prezidento, Lietuvos Vidaus reiklų ministerijos, Seimo nacionalinio saugumo komiteto ir Seimo teisės ir teisėtvarkos komiteto vadovų dėmesį į susidariusią itin pavojingą padėtį Vilniaus apskrities vyriausiajame policijos komisari ate, taip pat į neadekvačius Komisariato veiksmus dėl pareigūnės K. Antipovos elgesio, kuriuo pastaroji ne tik pažeidė Administracinių nusižengimų kodeksą, Lietuvos policijos etikos kodeksą, vidaus tarnybos statutą, policijos pareigūnų veiklos įstatymą bei policijos patrulių veiklos instrukcijas, bet ir akivaizdžiai paniekino Lietuvos valstybingumo simbolį – Lietuvos valstybinę vėliavą bei sukėlė visuomenei abejonių dėl policijos pareigūnų lojalumo Lietuvos valstybei.

2. Policijos pareigūnų pasitelkimas situacijose, kurios neturi nieko bendra nei su kriminalinio bei administracinio pobūdžio nusižengimų užkardymu, nei su visuomenės bei žmonių teisių apsauga, neatitinka policijos priedermių demokratinėje valstybėje ir diskredituoja Lietuvos policijos vardą.

3. Taip pat atkreipiamie dėmesį, kad pareigūnų (M. Donausko ir I. Ščiuko) teiginiai administracinio nusižengimo protokole, neva socialiniame tinkle esanti nuotrauka, vaizduojanti K. Antipovą su SSSR kariškio uniforma bei raudona žvaigžde, kursto nacionalinę nesantaiką, yra apsimestiniai ir turi priešingą tikslą – niekam neky la abejonių, kad jokia kita, o tik SSSR okupacinė valdžia baudė Lietuvos gyventojus už trispalvės vėliavos laikymą. Būtent sovietmečiu trispalvės buvo atiminėjamos, o jas saugoję ir laikę asmenys buvo teisiami ir tremiami į Sibiro lagerius. Ypač brutalumu pagarsėjo uniformuoti su raudonomis žvaigždėmis SSSR kariškiai ir milicininkai, už mojavimą trispalvėmis vėliavomis žiauriai susidoroję su mitingo dalyviais 1988 m. rugsėjo 28-ąją – šis susidorojimas Lietuvos išsivadavimo kovų istorijoje ir visuomenės atmintyje išliko „bananų baltaus“ pavadinimu. Pareigūnės K. Antipovos elgesys su A. G. Astrauskaite nedviprasmiškai priminė ir atgaivino visuomenėje glūdintį okupacinės kariuomenės ir milicijos įvaizdį, kai už trispalvėmis vėliavos nešiojimą žmonės buvo daužomi ir brukami į milicijos

automobilius, vežami į tam skirtas būstines, kur buvo tardomi, mušami ir kitaip žalojami. Savo veiksmais pareigūnė K. Antipova ne tik paniekino visuomenei brangų Lietuvos valstybingumo simbolį (valstybės vėliavą), bet ir išprovokavo konfliktą, kurio šaknys glūdi dar neišblėsusioje, vos kelių dešimtmečių senumo įvykių skausmingai prisimenančios visuomenės atmintyje, kurioje dėl šių veiksmų vėl atgyja, atrodytų, praeitin nugrimzdusi teisėtvarkos pareigūnų ir visuomenės priešprieša. Nėra abejonės, kad K. Antipovos veiksmai padėjo atgaivinti šią priešpriešą, t. y. pasitarnavo Lietuvai ir jos valstybingumui priešiškomis jėgoms, nes tuo buvo išprovokuotas nepasitikėjimas Lietuvos policija ir Lietuvos valstybe.

4. Susidariusi padėtis Vilniaus apskrities vyriausiąjame policijos komisariate yra ypatinga tuo, kad pareigūnė K. Antipova ir jai nurodymus davę jos vadovai buvusioje K. Škirpos alėjoje įvykusio incidento metu elgėsi neprofesionaliai ir, sąmoningai ar ne, tačiau savo veiksmais diskreditavo Lietuvos policijos vardą. Policijos pareigūnai, eskaluodami konfliktą dėl tariamai įžeistos K. Antipovos garbės ir orumo, kuriuos dėl netinkamo elgesio ji prarado pati, bei spekuliuodami tariamu tautinės nesantaikos kurstymu, savo veiksmus nukreipė prieš objektyvią pilietinę raišką, kilusią jautriai reaguojant, kai kėsinamasi į žmogaus bei piliečių teises ir laisves. Taip sąmoningai ar ne gilinama visuomenės ir policijos priešprieša, kuri tampa pavojinga šalies nacionaliniam saugumui. Niekam nekyla abejonių, kad būtent nelojalūs valstybei asmenys siekia niekinti ir menkinti Lietuvos valstybingumo simbolius, savo provokuojančiais veiksmais mėgina didinti žmonių nepasitenkinimą teisingumu bei pakirsti augantį visuomenės pasitikėjimą Lietuvos policija ir Lietuvos valstybe. Vien aplinkybė, kad Komisariato vadovai iki šiol vengia viešai atsiprašyti visuomenės už pareigūnės K. Antipovos sukeltą incidentą, o Komisariato darbuotojai net persekioja asmenis, kritikuojančius neprofesionalius pareigūnės veiksmus, verčia manyti, jog Komisariate susiklosčiusi padėtis yra labai bloga ir savaime pagerėti negali.

Todėl Tautos forumas ragina ir reikalauja:

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją – organizuoti neeilinę darbuotojų atestaciją Vilniaus apskrities Vyriausiąjame policijos komisariate, kurios metu būtų atskleistos galimos pareigūnų ir jų artimųjų sąsajos su buvusiomis sovietmečio okupacinėmis represinėmis struktūromis ir įvertintas kiekvieno pareigūno profesinis pasirengimas bei lojalumas nepriklausomos Lietuvos Respublikos įstatymams.

2. Nutraukti piliečių persekiojimą už viešą pareigūnės K. Antipovos kritiką ir atleisti ją iš darbo kaip pareigūnę, paniekinusią Lietuvos Respublikos valstybės vėliavą bei Lietuvos valstybingumą ir tuo pažėmusią statutinio pareigūno vardą.

Pažymime, kad visuomenės pasitikėjimas Lietuvos policija ir pagarba jai nuolat auga, joje dirba labai daug visuomenei ir Tėvynei pasišventusių žmonių. Todėl neleistinas bet koks policijos pareigūno vardo menkinimas ar žeminimas, ypač jeigu tai daro patys pareigūnai. Kviečiame piliečius informuoti atitinkamas valstybės institucijas apie nelojalius pareigūnus, savo elgesiu žeminančius ir menkinančius Lietuvos policijos vardą.

Kita vertus, pernelyg didelė kančių ir žmonių netekčių kaina yra sumokėta už teisę turėti laisvą nepriklausomą valstybę ir didžiutis jos valstybine vėliava. Todėl neleistinas bet koks kėsinimasis į šią iškovotą šventą laisvę, bet koks abejojimas demokratijos pagrindais, dangstantis tariamu teisingumu ar teisėtumu. Raginame teisėtvarkos darbuotojus branginti ir pateisinti visuomenės pasitikėjimą jais ir teisėtvarkos institucijomis.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 3 straipsnis nustato, jog „Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką“. Tuo atveju, jei ir ateityje iš piliečių bus viešai atiminėjamos valstybinės Lietuvos vėliavos ar kitaip menkinami Nepriklausomos Lietuvos valstybės simboliai bei persekiojami piliečiai už susikompromitavusių pareigūnų kritiką, kviesime visuomenę nepaklusnumo akcijoms, kuriose raginsime žmones visomis teisėtomis priemonėmis ginti Lietuvos laisvės iškovojimus, ginti konstitucinę žodžio, įsitikinimų ir saviraiškos laisvę, ginti teisę nekludomai didžiutis savo istorine

praeitimi, Nepriklausoma Lietuvos valstybe ir jos simboliais, taip pat ir teisę viešai mojuoti Lietuvos Respublikos valstybine vėliava.

TAUTOS FORUMAS

Reikalavimas priimtas Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Trakų, Panevėžio ir Alytaus forumų bendru sutarimu.

Tvirtinu: Vilniaus forumo atstovas Arnas Simutis

